

Розділ 1

Еркюль Пуаро снідав, тримаючи у правій руці чашку гарячого шоколаду, від якого йшла ароматна пара. Чоловік завжди був ласий до солодошів. Шоколад чудово доповнювала пухка французька булочка *briois*. Пуаро схвально кивнув. Після трьох невдалих спроб він нарешті натрапив на пекарню, де випічка припала йому до смаку. І подумати тільки: *pâtisserie*¹ данська, а випічка в рази краща, ніж у тій псевдофранцузькій, що на розі. Справжнісіньке шахрайство.

У гастрономічному плані Пуаро був цілковито задоволений. Його шлунок заспокоївся, думки теж, налаштувавшись на дещо навіть занадто безтурботний плін. Він завершив своє літературне дітище, шедевр, у якому аналізував визначних авторів детективного жанру. Пуаро смів уїдливо відгукуватись про Едгара По, а Вілкі Коллінза й поготів звинуватив у цілковитій відсутності методичності та системності романтичних пасажів; при цьому

¹ Кондитерська (фр.). (Тут і далі прим. перекл.)

завзято вихваляв двох практично нікому не відомих американських авторів. Він не скупився на похвалу там, де вважав її заслуженою і доречною, за інших же обставин волів грати роль суворого судді. Простеживши за темпами видання роботи, у якій знайшов просто-таки разючу кількість друкарських помилок, Пуаро все одно залишився задоволеним. Йому приносили насолоду власні літературні звершення: тішила думка про силу-силенну книг, що він прочитав. Сповнені втіхи були й ті миті, коли, пирхнувши від обурення, він шпурляв черговий роман додолу (не забуваючи згодом акуратно його підняти й викинути в кошик для паперу). І як же любо було, натрапивши врешті на гідний похвали фоліант, кивнути на знак справедливого схвалення.

Ну, а зараз? Звично, що після виснажливих інтелектуальних потуг обов'язковим є блаженний відпочинок. Проте й тому є межа, не байдикувати ж до скону, треба за щось братись. Але от прикрість, Пуаро не мав анінайменшого уявлення, на що б йому звернути свою увагу. Підкоряти нові літературні горизонти? Навряд. Робиш — роби добре, зробив — викинь усе з голови і йди далі. Таким був його принцип. Річ же була в тому, що чоловік смертельно знудився. Поринувши з голо-

вою в напружені розумові діяння, він перейшов межу й набрався тих згубних звичок, що звели нанівець його розмірене буття.

От тобі й прикрість! Він похитав головою і відсьорбнув ще трохи шоколаду.

Двері відчинились, і увійшов добре вишколений служник Джордж. Вигляд він мав доволі шанобливий, трохи навіть винуватий. Кахикнувши, чоловік пробелькотів:

— Е-е-е, — пауза, — вас хоче бачити якась, е-е... юна леді.

Пуаро глянув на нього з подивом і досадою.

— Я не приймаю відвідувачів у цей час, — відрізав він з докором.

— Так, сер, — підтвердив Джордж.

Господар і служник переглянулися. Спілкування один з одним інколи було для них нелегким. Інтонацією, натяками чи своєрідно мовленим реченням Джордж давав зрозуміти, що на правильно сформульоване запитання може знайтись цікава, ба навіть важлива відповідь. Пуаро міркував, як правильно поставити запитання в цьому випадку.

— Вродлива вона, та панянка? — поцікавився він повагом.

— Як на мене, то ні, сер, але на колір і смак товариш не всяк, сер.

Пуаро зважив відповідь. Він помітив паузу, що її зробив Джордж перед тим, як сказати «юна леді». Служник був надчутливим соціальним реєстратором. Він не був певен у статусі відвідувачки, проте у сумніві своїм пристав на її бік, назвавши «леді».

— Тож ви схиляєтесь до думки, що вона радше молода леді, ніж, до прикладу, молода особа?

— Думаю, так, сер, але сказати напевне сьогодні не так уже й легко, — відповів Джордж із щирим жалем.

— Вона пояснила причину свого візиту?

— Вона сказала, — слова він вимовляв повільно, з якоюсь неохотою, наче наперед перепрошуючи за сказане, — що хоче порадитись із вами щодо вбивства, яке, можливо, сама і вчинила.

Пуаро пильно глянув на слугу. Від подиву його брови підскочили.

— *Можливо?* То вона не *певна* цього?

— Так вона сказала, сер.

— Нічого не ясно, та може бути щось цікаве, — мовив Пуаро.

— То міг бути жарт, сер, — припустив Джордж із нотками сумніву в голосі.

— Всяке може бути, — погодився Пуаро, — та важко сказати напевне... — Він підняв чашку. — Я прийму її за п'ять хвилин.

— Так, сер. — Джордж вийшов.

Пуаро сьорбнув останній ковток шоколаду, відставив чашку й підвівся. Над каміном на полиці стояло дзеркало, чоловік підійшов до нього й дбайливо пригладив вуса. Задоволений, він знову вмос- тився в кріслі чекати на відвідувачку. Чого очікувати від неї, він не знав.

Напоготові в нього завжди були власні критерії оцінки жіночої привабливості. На думку йому спав заїжджений вислів про «опечалену вроду», проте, коли молода леді у супроводі Джорджа увійшла до покою, Пуаро подумки розчаровано похитав головою і зітхнув. Ані тобі вроди, ані печалі, усього лиш ледь помітна розгубленість.

«Пф, — з відразою подумав Пуаро. — Ну й дівчата сьогодні! Та вони навіть не намагаються стежити за собою! Трохи косметики, принадна одежина, волосся, укладене руками вмілого перукаря, і її можна було б назвати досить гарненькою, але зараз... Ні, ну що за вигляд!»

На перший погляд дівчині було двадцять із чимось років. Довга неохайно заплутана копиця

волосся дивного, незрозумілого кольору спадала їй на плечі. Очі, великі, із зеленкувато-блакитним відблиском, були наче затуманені. Стиль її вбрання цілковито відповідав тогочасній манері одягатися: високі чорні шкіряні черевики, зачовгані білі мереживні панчохи, вузька спідниця й довгий безформний вовняний светр. У будь-кого віку й гарту Пуаро при вигляді її виникло б одне-єдине бажання — якнайшвидше загнати дівча до ванної. Коли він гуляв вулицями, це бажання з'являлося в нього доволі часто, адже сотні дівчат виглядали точнісінько так само: неохайно й брудно. На додачу при погляді на цю юнку створювалося враження, наче її щойно ледь живу витягли з бурхливої річки. «Цілком можливо, — подумав Пуаро, — що ці юні створіння насправді не є настільки вже замазурами, але навмисно ціною надлюдських зусиль створюють такий образ».

Незмінно галантний і ввічливий Пуаро підвівся, потиснув руку й запропонував дамі сісти.

— Ви хотіли мене бачити, мадемуазель? Сідайте, прошу вас.

— Ох, — схвильовано мовила дівчина і вступилася поглядом у чоловіка.

— *Eh bien!*¹ — підбадьорив її Пуаро.

У її очах промайнуло вагання.

— Думаю, я... я краще постою, — кинула на нього ще один довгий нерішучий погляд.

— Як собі знаєте. — Пуаро знову сів на своє місце і глянув на неї вичікувально.

Дівчина ніяк не могла дати собі ради, переминалася з ноги на ногу й раз у раз зиркала на детектива.

— *Ви... Ви* — Еркюль Пуаро?

— Власною персоною. Яким чином я можу бути вам корисний?

— Ну, все трохи заплутано... Річ у тім, що...

Пуаро відчув, що їй не завадило б трохи підсобити.

— Як я зрозумів зі слів служника, ви хотіли порадитися зі мною щодо «вбивства, яке ви, можливо, скоїли», — підказав їй Пуаро. — Усе правильно?

— Так, — кивнула дівчина.

— Але які ж тут можуть бути сумніви? Хто-хто, а ви вже повинні знати напевне, чи вчиняли вбивство, чи ні.

— Ну, не знаю, як правильно пояснити. Я маю на увазі...

¹ Сміливіше! (фр.)

— Так, заспокойтеся, — лагідно звернувся до неї Пуаро. — Присядьте, розслабтесь і викладіть усе, як воно є.

— Я не знаю... не знаю як... ох, розумієте, усе не так просто, я... я передумала. Я не хочу здатися нахабою, тож краще я піду.

— Ну все, годі. Сміливіше.

— Ні, я не можу. Я думала, прийду, запитаю... запитаю вас, як мені слід вчинити... але я не можу, розумієте, не можу. Все... Все трохи по-іншому...

— По-іншому?

— Я прошу вибачення, я справді не хочу здатися грубою, та... — Вона важко зітхнула, глянула на Пуаро, відвела погляд і раптом випалила: — *Ви просто надто старий*. Я справді не хочу бути грубою, але... але так воно і є. *Ви надто старий*. Мені прикро, справді...

Зненацька вона повернулася і вилетіла з кімнати так раптово, наче сполоханий метелик, що пурхає у світлі люстри.

У Пуаро відвисла щелепа. Він почув, як закрилися вхідні двері, і скрикнув:

— *Not d'un not d'un not!*¹

¹ Боже праведний! (фр.)

Розділ 2

Задзеленчав телефон.

Еркюль Пуаро цього наче й не помітив.

Телефон продовжував пронизливо й наполегливо дзеленчати.

До кімнати увійшов Джордж, підійшов до апарата й запитально глянув на Пуаро.

Той махнув рукою.

— Облиште, — сказав він.

Джордж послухався і вийшов з кімнати. Телефон продовжував дзеленькати — настирливо й гучно. Зненацька на хвилину-дві дзвінок обірвався, а згодом знову вперто зателенькав.

— *Ah Sapristi!*¹ Це знову та жінка, жодних сумнівів.

Зітхнувши, Еркюль Пуаро звівся на ноги й підійшов до апарата.

— Слухаю, — мовив він.

— Ви... Це месьє Пуаро?

— Він самий.

¹ Чорти б мене взяли! (фр.)

— Це місіс Олівер. Ваш голос, сьогодні він звучить якось по-іншому. Я вас спершу навіть не впізнала.

— *Bonjour*¹, мадам, у вас усе добре, сподіваюсь?

— О так, дякую, — як завше бадьоро відповіла Аріадна Олівер, відома авторка детективних романів, до того ж подруга Пуаро. — Для дзвінків ще зарано, але я хочу попросити вас про послугу.

— Слухаю.

— Скоро щорічна зустріч Клубу авторів детективів, тож я дзвоню запитати, чи ви погодилися б бути нашим почесним гостем і виголосити промову. Це було б дуже люб'язно з вашого боку.

— Коли?

— Двадцять третього числа наступного місяця. На іншому кінці дроту почулося глибоке зітхання.

— На жаль, я застарий для цього.

— Застарий? Що ви маєте на увазі? Ви аніскі-лечки не старий.

— Ви так гадаєте?

— Ну звичайно. Ви будете чудовим гостем. Стільки всього зможете розповісти про справжні злочини!

¹ Вітаю (фр.).

— Та хто захоче мене слухати?

— Та всі. Вони... Месьє Пуаро, щось не так? Щось трапилось? У вас дуже пригнічений голос.

— Так воно і є, я пригнічений. Я почуваюсь на-че... ох, пусте, не зважайте.

— Кажіть, що трапилось.

— Ох, для чого вся ця метушня?

— Як це для чого? Було б добре, якби ви прийшли і все мені розповіли. Коли на вас чекати? Нехай буде сьогодні по обіді. Приходьте, вип'ємо чаю.

— Я не п'ю чай у такий час.

— Тоді вип'єте кави.

— Та й кави, власне, теж.

— Гарячого шоколаду? Зі збитими вершками? Чи краще відвару з трав. Знаю, ви любите смакувати відваром. Може, хочете лимонаду? Чи апельсинового соку? Я знаю, де дістати кави без кофеїну, тож якби ви хотіли...

— *Ah ça, non, par exemple!*¹ Кава без кофеїну — яка гидота.

— Гаразд, а як щодо сиропів? Ви ж їх обожнюєте. У мене якраз завалюлася плящина «Рібени».

— Що за «Рібена»?

¹ Тільки не це! (фр.)

— Сироп зі смородиновим смаком.

— Їй-бо, немає сили відмовити. Ви добряче постаралися мене улестити, мадам. Ваша турбота мене зворушила. Я із задоволенням приїду до вас поласувати горнятком гарячого шоколаду сьогодні по обіді.

— От і чудово. Одразу розкажете, що вас так засмутило.

Жінка від'єдналась.

Повагавшись кілька секунд, Пуаро набрав номер.

— Містер Гобі? Еркюль Пуаро на лінії. Ви зараз дуже зайняті?

— Є трохи, — пролунав голос містера Гобі. — Є трохи, але з поваги до вас, месьє Пуаро, якщо ви поспішаєте... власне, ви завжди поспішаєте... Я хотів сказати, що на сьогодні нема такої роботи, з якою мої хлопці не впорались би без нагляду. Хоча сьогодні, звісно, не так легко знайти хороших хлопчаків для найму, як було колись. Надто вже вони високої думки про себе. Упевнені, що все знають, до ладу нічого їх і не навчиш. Але що вже! Не причепиш же стару голову до юних пліч. Я до ваших послуг, месьє Пуаро. Можу віддати вам одного-двох своїх найкращих

хлопців. Я правильно зрозумів, інформація — це вас цікавить?

Чоловік уважно вислухав усі вказівки детектива і з розумінням кивнув. Закінчивши з містером Гобі, Пуаро зателефонував до Скотленд-Ярду, зв'язався зі своїм близьким товаришем і виклав тому всі деталі справи. Ось якою була відповідь:

— Друже, ви просите неможливого. *Якесь* убивство, *десь* та й відбулося. Ні часу, ні місця, ні жертви. Як хочете почути мою думку, то це наче вітру в полі шукати. Та й ви повинні знати хоча б *щось!* — додав він з докором.

Рівно о чверть по четвертій Пуаро сидів у вітальні місіс Олівер і задоволено посьорбував гарячий шоколад, щедро присмачений збитими вершками, що їх господиня поставила перед ним на чайному столику поряд із блюдцем, повним свіжоспечених «*котячих язичків*»¹.

— *Chère*² мадам, ви такі люб'язні! — з легким подивом детектив зиркав з-за чашки на нову

¹ *Langue de chats* («котячі язички») — традиційне французьке печиво.

² Люба (фр.).